

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.295/2018/14.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperesek:

... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője:

dr. Kodela Viktor ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Zajdó Zsolt ügyvéd

A per tárgya:

vételár megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I-II. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.039/2017/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Debreceni Járásbíróság 6.G.40.275/2016/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I-II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 250.000 (kétszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I-II. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak felhívásra 1.177.200 (egymillió-százhetvenhétezer-kétszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes mint termelő és az alperes mint megrendelő 2012. július 12-én írásban mezőgazdasági termékértékesítési szerződést kötöttek, amely alapján az alperes 9-16 hetes téptelen fiatal libákat vásárolt az I. rendű felperestől. Rögzítették, hogy az alperes nettó 5,15 kilogrammonként 710 forint + áfa felvásárlási árat fizet, a súlyhatár alatti libák felvásárlási ára pedig egyedi megállapodásra tartozik.
- [2] A szerződés értelmében „[m]ivel az exportáló az ... Kft. ezért a ... 710 Ft + ÁFA elszámolói áron számláz. Árfolyamtól függően (bázisárfolyamnak az ... Kft. és a ... által aláírt szerződés napján érvényben lévő euró-forint árfolyam adja a kiinduló értéket.) év végén áttekintve az Euro átváltásának értékeit egy számlával a megegyezés szerint korrigálásra kerül, mely pénzügyileg egy összegben kerül rendezésre, elszámolásra. Az év végi rendezés megállapodás formájában szerves részét képezi ezen szerződésnek.”
- [3] Az alperes a szerződés alapján 2012-ben összesen nettó 155.431.950 forint értékben vásárolt libákat az I. rendű felperestől, és azokat kilogrammonként 2,6 euró áron exportálta. Az I. rendű felperes által kiállított számlák alapján az alperes a vételárfizetési kötelezettségét teljesítette.
- [4] Az I. rendű felperes 2012. december 27-én „állattenyésztési szolgáltatás (árkiegészítés- szerződés szerint)” megnevezéssel 3.075.940 forint végösszegű, míg „húsliba” megjelöléssel 896.112 forint végösszegű számlát állított ki az alperes felé azzal, hogy mindkét számlán 2013. január 27-i esedékességet tüntett fel. E számlák alapján az alperes az I. rendű felperesnek nem fizetett.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] Az I. rendű felperes keresetében 11.772.068 forint, és abból 7.800.016 Ft után 2013. január 1-jétől, 3.972.052 forint után 2013. január 28-tól a kifizetés napjáig járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 301/A. §-a szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A 7.800.016 forint összegű kereseti követelését arra alapította, hogy a felek közötti mezőgazdasági termékértékesítési szerződésben meghatározott árfolyam-korrekciót az alperes nem végezte el, és az abból adódó különbözetet nem fizette meg. A 3.972.052 forint összegű követelése tekintetében előadta, hogy a felek 2012-ben szóban adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes az abból fakadó vételtartozását nem fizette meg.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A 7.800.016 forint összegű kereseti követelést azért találta megalapozatlannak, mert álláspontja szerint a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés e körben hivatkozott kikötése sem önmagában, sem más szerződéses rendelkezésekkel összevetve nem értelmezhető az I. rendű felperes által meghatározott módon. Ez az értelmezés ugyanis azt jelentené, hogy az alperes az exportból származó bevétele és a felek közötti szerződésben meghatározott vételár közötti különbözet megfizetésére is köteles, ami a gazdasági racionalitással teljességgel összeegyeztethetetlen. Az I. rendű felperes által szolgáltatott egyéb bizonyíték hiányában pedig a keresetben megjelölt tartalmú, az árfolyam-különbözet elszámolására vonatkozó megállapodás létrejöttét megállapítani nem lehetett. Az elsőfokú bíróság a kereset további részének elutasítását azzal indokolta, hogy a rendelkezésre álló peradatok az I. rendű

felperes által állított tartalmú, a fentiekben megjelölt számlák alapjául szolgáló szerződés létrejöttét sem támasztották alá.

- [8] Az I. rendű felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésének előterjesztése után a kereseti követelését a II. rendű felperesre engedményezte. Miután azonban az alperes az I. rendű felperes perből való elbocsátásához nem járult hozzá, a másodfokú bíróság a II. rendű felperes perbelépését azzal engedélyezte, hogy az eljárásban a jogelőd I. rendű felperes pertársaként vesz részt.
- [9] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Utalt arra, hogy a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek az árfolyam-különbözet megfizetése iránti követelés tekintetében felhívott rendelkezése nem az alperes díjfizetési kötelezettségét, hanem külön megállapodás megkötését írta elő. Az alperes e külön megállapodás tartalmát a perben előadta, és annak alapján díj fizetésére nem volt köteles. Az I. rendű felperes ehhez képest eltérő tartalmú megállapodást nem jelölt meg. A jogerős ítélet indokolása szerint a másik kereseti követelés bizonyítására - a fellebbezésben foglaltakkal szemben - a Kúria Gfv.VII.30.036/2016/4. számú, felszámolási eljárásban hozott végzése sem volt alkalmas. A felek jogviszonyának tartalmát ugyanis a bíróságok az említett eljárásban nem vizsgálták, csupán abban a kérdésben foglaltak állást, hogy a felszámolás elrendelése iránti kérelem alapjaként megjelölt számlakövetelések lejártak-e.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) és (6) bekezdéseit, 164. §-át, 206. §-át és 221. §-át jelölték meg.
- [11] Álláspontjuk szerint a felek közötti mezőgazdasági termékértékesítési szerződés általuk hivatkozott kikötése a jogerős ítélet indokolásával ellentétben csak úgy értelmezhető, hogy a számlázás forint alapon történik, az év közbeni forint/euró árfolyamváltozást a felek egy korrigáló számlával számolják el az év végén, az elszámolás egy összegben történik, és az a felek megállapodásaként a szerződés részét képezi. Ehhez képest bár az alperesnek a szerződés e körben történt szóbeli kiegészítésére, vagyis a külön megállapodásra vonatkozó tényállítása bizonyítatlan maradt, a másodfokú bíróság azt mégis valónak fogadta el, és ezzel a bizonyítási terhet jogellenesen megfordította.
- [12] A felülvizsgálati kérelem értelmében a másik kereseti követelés alapjául szolgáló szerződéses jogviszony bizonyítására a Kúria fentiekben megjelölt határozata azért volt alkalmas, mert a felszámolási eljárás kezdeményezésekor a bíróságok kötelezően vizsgálják a hitelező és az adós közötti jogviszony, és az azon alapuló hitelezői igény fennállását. Ennek alapján pedig megállapítható volt, hogy a felek között szóban létrejött szerződés a számlákon feltüntetett tartalommal 2012 februárjától 2013 decemberéig fennállt. Az I-II. rendű felperesek emellett sérelmezték, hogy a bíróságok a további okiratok bizonyító erejét is tévesen értékelték, és a másodfokú bíróság a bizonyítottság olyan magas fokát követelte meg, amely indokolatlan volt.
- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [15] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet az I-II. rendű felperesek által megjelölt okokból nem jogszabálysértő.
- [16] A Pp. 3. § (3) bekezdésének harmadik mondata szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás

sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A tájékoztatásnak a kereseti kérelem és az ellenkérelem alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia [1/2009. (VI. 24.) PK vélemény 2. pontja].

- [17] Az elsőfokú bíróság által a feleknek adott tájékoztatás a fenti követelményeknek megfelelt. A szerint az I. rendű felperesnek kellett bizonyítania, hogy a felek között olyan tartalmú megállapodás jött létre, amelyben az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy az I. rendű felperestől megvásárolt, majd továbbértékesített ludak értékesítési ára és beszerzési ára közötti különbözetet az I. rendű felperesnek megfizeti. Ezzel szemben az alperes bizonyíthatta, hogy a felek az árfolyam-különbözetből eredő, és nála jelentkező nyereség 50-50% arányú megosztásában állapodtak meg. A tájékoztatás kitért továbbá arra, hogy az I. rendű felperes által bizonyítandó tény bizonyíthatatlansága pervesztés formájában a terhére esik (4. sorszámú végzés). Az elsőfokú bíróságnak a másik kereseti követelés tekintetében adott tájékoztatása szerint az I. rendű felperesnek kellett bizonyítania a követelése alapjául szolgáló szerződés létrejöttét, annak az általa állított tartalmát, továbbá a teljesítés megtörténtét (6. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldala).
- [18] Az ismertetett tartalmú tájékoztatás a Pp. 164. § (1) bekezdésével is összhangban állt. A bizonyítási érdekre tekintettel rögzítette ugyanis azt, hogy az egyes, a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyítása melyik félnek a feladata. A bizonyítási tehernek az utóbbi törvényhelyen és a Pp. 3. § (3) bekezdésének második mondatán alapuló általános szabálya szerint a bizonyíthatatlanság következményeit a bizonyításban érdekelt félnek kell viselnie. Az elsőfokú bíróság a feleket erről is helyesen tájékoztatta, és a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben a bíróságok a bizonyítási terhet jogellenesen nem fordították meg. Az alperes az árfolyam-különbözet megfizetése iránti kereset kapcsán az érdemi ellenkérelmében valóban hivatkozott egy olyan szóbeli megállapodás létrejöttére, amely szerint a szerződéskötéskori euró/forint árfolyam kedvező alakulása esetén elért többletbevételen az I. rendű felperessel egyenlő arányban osztoznak meg (3. sorszámú előkészítő irat 2. oldala). Az elsőfokú bíróság - a fentebb írtak szerint - erre, az I. rendű felperes részéről vitássá tett tényállításra tekintettel tájékoztatta az alperest az e körben bizonyításra szoruló tényekről, de azzal, hogy a kereset alapjául szolgáló tények bizonyíthatatlansága - pervesztességet eredményező módon - az I. rendű felperest terheli. A kereset ebben a részében való elutasításának oka pedig nem az volt, hogy a bíróságok az alperes által állított, az előzőekben ismertetett tényeket bizonyíthatatlanságuk ellenére valóban fogadták el; hanem az, hogy a felek közötti mezőgazdasági termékértékesítési szerződésnek a keresetben hivatkozott kikötését értelmezve azt állapították meg, hogy annak az I. rendű felperes által megjelölt tartalom nem tulajdonítható, az önmagában az alperes fizetési kötelezettségét nem alapozza meg, és az I. rendű felperes ilyen tartalmú külön megállapodás létrejöttét a perben nem is állította.
- [19] Az I-II. rendű felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a szóban forgó szerződéses rendelkezésnek a bíróságok általi értelmezését anélkül vitatták, hogy a Ptk. 207. § (1) bekezdésében írt értelmezési szabály megsértését állították volna, ezért ez a felülvizsgálati támadás - a Pp. 272. § (2) bekezdésére és az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontjára figyelemmel - érdemben nem volt vizsgálható.
- [20] A Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére történt felülvizsgálati hivatkozással kapcsolatban abból kellett kiindulni, hogy a felülvizsgálati eljárás keretében általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása, és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre (BH1996.506.). Csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.II.). A bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség (BH2017.155., BH2012.179.).
- [21] A bizonyítékmérlegelés hibája a valódi tárgyi keresethalmazatot alkotó keresetek közül az

árfolyam-különbözet megfizetésére irányuló kereset esetében fel sem merülhetett. Az I. rendű felperes ugyanis e tekintetben bizonyítást - bírói felhívásra, a mulasztásnak a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezményére való figyelmeztetés ellenére - sem ajánlott fel, ezt a követelését - a már említettek szerint - kizárólag az adott szerződési feltétel általa helyesnek tartott értelmezése alapján megállapítható tartalmára alapította. A másik kereset vonatkozásában ugyan több okiratot is csatolt, de a bíróságok azokat az érvényesíteni kívánt vételár-követelés bizonyítására nem tartották alkalmasnak. Az elsőfokú bíróság korábban már felhívott tájékoztatása szerint az I. rendű felperesnek a követelését megalapozó szerződés létrejöttét, annak tartalmát és a teljesítés megtörténtét kellett volna bizonyítania. A bíróságok ezzel összefüggésben az okirati bizonyítás eredményét helyesen értékelték, és helytállóan állapították meg, hogy az a hivatkozott, bizonyításra szoruló tények fennállását nem támasztotta alá.

- [22] Ettől eltérő következtetés levonását a Kúria fentiekben megjelölt, felszámolási eljárásban hozott végzése sem tette lehetővé. Ebben a megszüntetett eljárásban az I. rendű felperes a perbeli vételár-követelése, az arról kiállított számlák alapján kérte az alperes fizetéseképtelenségének megállapítását és a felszámolás elrendelését. Miként a Kúria a döntésének jogi indokai között rögzítette, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az I. rendű felperest mint hitelezőt terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződésből eredő követelésére az alperessel mint adóssal szemben a számlát kibocsátotta, vagy követelését egyéb módon esedékessé tette, és a követelése teljesítési határideje lejártát követő 20 nap elteltével az alperest a teljesítésre felszólította. A felszámolási eljárás megszüntetésének indoka pedig az volt, hogy az I. rendű felperes a szóban forgó, az alperes által vitássá tett fizetéseképtelenségi ok fennállását bizonyítani nem tudta. A másodfokú bíróság ezért a jogerős ítélet indokolásában helyesen állapította meg, hogy a felszámolási eljárásban a felek jogviszonyának tartalmát a bíróságok nem vizsgálták. A Kúria említett végzése ugyan tartalmazta azt a ténymegállapítást, miszerint az I. rendű felperes és az alperes között hűsliba hízalására és értékesítésére kötött szóbeli szerződés alapján, 2012 februárjától 2013 decemberéig fennálló jogviszonyban az I. rendű felperes 2012. december 27-én 3.075.940 forint és 896.112 forint összegű számlákat állított ki az alperessel szemben, de ez - az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati hivatkozásával szemben - a kereseti követelés alapjául szolgáló szerződés pontos tartalmának és a teljesítés megtörténtének megállapítására alkalmatlan volt.
- [23] A bíróságok a Pp. 221. § (1) bekezdése által előírt indokolási kötelezettségüket is teljesítették. Számot adtak arról, hogy az egyes bizonyítékoknak miféle bizonyító erőt tulajdonítottak, és a bizonyítás eredményét mérlegelve miért nem találták bizonyítottnak a jogvita eldöntése szempontjából lényeges fenti tényeket. Ismertették továbbá azokat a jogi következtetéseiket, amelyek alapján a keresetet megalapozatlannak minősítették.
- [24] Az I-II. rendű felperesek a Pp. 3. § (6) bekezdését is megsértett jogszabályhelyként jelölték meg. Arra helyesen utaltak, hogy ez a törvényhely az ún. fegyveregyenlőség elvének egyik követelményét fogalmazza meg. A szerint ugyanis a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek és azokra - törvényben előírt időn belül - nyilatkozhassanak. Miután azonban a bizonyítási kötelezettséggel és a bizonyítási teherrel összefüggő szabályt ez a rendelkezés nem tartalmaz, a felülvizsgálati kérelemben előadottakat figyelembe véve nem tekinthető adekvát jogszabályi hivatkozásnak.
- [25] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [26] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003.

(VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére tekintettel az I-II. rendű felpereseket egyetemlegesen kötelezte az alperes részéről felmerült - az általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjat tartalmazó - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

- [27] Az I-II. rendű felperesek a személyes illetékfeljegyzési joguk miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek az állam javára történő egyetemleges megfizetésére az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében kötelesek.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint - az I-II. rendű felperesek kérelmére - tárgyaláson bírálta el.
- [29] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. február 14.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró